

Sin in hči.

Cvetinimirski.

(Konec.)

Gemno se ozre Franc v mater, kakor da jo hoče prebosti:
 »Sam vem, da ne more biti drugače... Oni v mestu vse požre!... Zastonj je trpljenje. Nič nima človek od dela... Kakor bi metal denar v vodo...«

Nilka odloži glavnik in reče:

»Nikar se ne jezi, Franc! Slavko je vendar tudi naš! Povej rajši, če pojdeš kmalu k Medvedovim?«

»Kmalu! Prej grem še malo poležat v kolarnico, ker je hlad tam.«

»Da veš! Jaz bom šla s teboj. Pokliči me, ko pojdeš. — Si razumel?«

Ne da bi se ozrl v mater, odpre Franc duri in odide iz sobe. Celo brez molitve.

Nepremično obsedi mati na klopi, roke na obrazu, vrat upognjen, hrbet sključen. Silna boleost ji izžema srce; boleost tako velika, nedopovedljiva, da bi jo izkričala od groze in tuge.

S tihimi koraki se ji približa Nilka. Žarki se ji odbijajo v zglajenih laseh.

»Mama, kaj vam je?«

Mati se ne zgane. Tudi ne odmakne rok od lic. Njeno telo podhrteva v joku.

»Ali jokate?«

Mati pogleda izza prstov v Nilko in vstane.

»Če si lačna, Nilka, jej še! Saj je ostalo, ker je Franc tako izbirčen...

In Slavka mi očita!«

»Sem sita,« odgovori Nilka. A ni bila sita. Upala je pa, da jo nasiti veselica. Zato je tako odgovorila...

Mati pospravi posodo in jo odnese v kuhinjo. Tam začne pomivati. Ko se pa vrne s praznimi rokami, vzame iz omare velika očala in sede k oknu. Pred njo leže nove, rdečeobrezane mašne bukve s koščenimi platnicami. —

Prelep dan je bil zunaj. Visoko na nebu je gorelo zlato solnce, in njegovi topli žarki so lili na zemljo v velikih, svetlih pramenih. Vsa narava je bila prepojena s temi solnčnimi žarki. Kipela je od življenja in je opojno dehtela. Od pokošenih travnikov za vasjo, od suhega sena, je prinašal pihljajoči veter blagodišeč vonj. Po stezi, preko travnikov, so korakali fantje in veselo vriskali. Sèm do okna se je razlegala njih maloubrana pesem. Zvenela je v opojnodehtečem ozračju, donela in zamrla v daljavi... Nilka je stopila k oknu.

Iz krčme so se čuli živahni pogovori, poredno hihitanje, vmes hrupne, kričeče besede. Prevčila je vse glušeča muzika harmonike in gramofona.

»Lepó je danes!« se nasmehne Nilka samasebi. Nervozno stisne ustnice in si zasenci z levico oči. Zatakne si potem zalasnice v kiti. Pripravljena je na veselico.

Mati dvigne glavo in jo pogleda izpod očal.

»Kaj praviš, Nilka?« vpraša.

»Lepó je zunaj,« odgovori Nilka; smeha ni več na njenih licih.

Mati se molče skloni in bere naprej. Kakor pa bere in se muči s svojimi napol oslepelimi očmi, se ji razliva tih, blažen smehljaj preko zgubančenega, velega lica. Ustnice se ji gibajo kakor v spanju, enakomerno, šepetaje — kakor bi prosile.

Nilka odide iz izbe in se vrne s polnim vrčem vode.

»Tako sem žejna! Hočete tudi vi piti, mama?«

»Ne bom!« odkima mati in zapre mašne bukvice, ki se lepo svetijo v solnčni luči. »Poglej, oči so me začele skeleti . . . Še brati ne morem . . .« pravi hčerki.

Vstane in si dene očala z nosa.

»Znabiti bi mi ti, Nilka, brala nekaj iz Svetega pisma? Tako rada poslušam. Sama ne morem mnogo brati.«

Nilka pije vodo v dolgih, globokih požirkih. Izpije pa postavi vrč na mizo.

»Kje pa?« vpraša.

»Pojdi po Sveto pismo! . . . V čumnato skoči, v skrinji je, zavito . . .«

Ko prinese Nilka iz čumnate v debel papir zavito Sveto pismo in ga položi na stol kraj sebe, se zasmeye.

»Kje naj pa začnem?«

»Tam pri kralju Davidu . . .«

Počasi in oprezno odpira Nilka list za listom, išče na vseh krajih, in najde končno vendarle pravo mesto. Mati sede in si položi roké na kolena. Čelo se ji nabere v gube, in lica se ji zresnijo.

»Daj no, beri!«

Nilka položi prst na knjigo, upogne vrat in hoče brati. Tedaj zaškrtá nekaj zunaj za hišo. Začuje se vesel pogovor.

»Beri . . . Nilka, kaj čakaš?« sili mati.

Zunaj, tik pod oknom, se oglašé težki moški koraki.

»Če misliš, tak pojdi!« zakliče Franc s hripavim glasom skozi okno in obstane.

Nilka se zdrzne in pogleda mater s prosečimi očmi.

»Jaz grem,« ji zašepeče.

Mati se dvigne.

»Nilka, bodi pametna!«

Franc jo vnovič pokliče.

»Le urnejé! — Ne bova te čakala dolgó . . .«

Zakašlja zunaj, nato se pa zasmeye. Vmes se oglasi sosedov Tone, Malčin brat.

Nilka spozna Tonetov glas.

»Jaz grem, mama. Ali ne smem?«

Zapre mirno Sveto pismo in vstane.

»Ali ne smem?«

»Ne ubogaš, dekle?« reče mati in zavzdihne.

Franc jo v tretjič pokliče.

»Kod se pa vendar obotavljaš? ... Ali si zmrznila v bajti? Le brž ...!«

Tudi Tone stopi bliže k oknu in se ji zasmije.

Mati se nasloni na okno.

»Prav treba ji je hoditi v krčmo, Franc! In tebi tudi! Za take reči in ljudi pa imaš denar! Za nas in bratca Slavka pa ne!«

»Da bi še v krčmo ne smel! Oho!« vzkipi Franc. »Kdo mi bo pa branil? Cel teden trpim, pa bi ne smel na veselico! Saj gre sicer ves denar za vas in druge! Pojdiva, Tone!«

K oknu plane Nilka.

»Počakajta, takoj pridem!«

Odhiti k postelji po ruto in si jo začne naglo privezovati na glavo.

»Jaz grem ...«

Mati séde za mizo in si pokrije z dlanmi obraz. Ničesar ne reče, nikamor se ne ozre.

»Ne bodite hudi, mama! Zvečer se vrnemo ...« zavpije še Nilka pri durih. Odpre jih, zaloputne za sabo in odbrzi na cesto, kjer jo čakata Franc in Tone ... Nehvaležni otroci!

Kakor da jo je udaril kdo s pestjo po obrazu, je materi: kri ji šine v izsušena lica, a samo za hip, takoj spet izgine ...

... V Medvedovi krčmi pa zahrešči harmonika iznova. V divjem veselju se zavrte pari. Ples in raj nehvaležnih otrok ... Zdajpazdaj je čuti iz splošnega hrupa pijanega Martinka razklani glas; zasmije se prešerno Franc in zavriska ...

Razgreta dekleta stopajo na cesto in si z rutami hladé lica.

Ko bi Nilka med njimi vedela, kakó grda je vkljub vsemu lepotičenju! A ne čuti nič.

Pri župni cerkvi zapoje zvon: vabi k popoldanski službi božji.

Med plesalci in plesalkami ga nihče ne čuje ...

